

Ngrohja Globale dhe zgjidhjet e saj

CFARE ESHTË NGROHJA GLOBALE

Nuk kam dyshime që të gjithë jeni familjar me këtë fjalë pasi është përmendur shpesh në Televizion, Filma, Shkollë apo edhe në bisedat tona të përditshme. Por do të kisha dëshirë të perserisja edhe një herë përpara se të kaloj tek faktet dhe statistikat. Ngrohja globale është rritja e temperaturës së atmosferës si pasojë e efektit serre I cili shkaktohet kryesisht nga rritja e nivelit të dioksidit të karbonit dhe ndotësve të tjerë. Pasojë direkte e Ngrohjes Globale janë Ndryshimet Klimatike të cilat shtete si Bangladeshi, Sudani, Haiti, Sierra Leone apo dhe Australia po i përballin çdo ditë.

PASOJA TE NGROHJES GLOBALE

Pas rënies për shumicën e dekadës së fundit, uria është përsëri në rritje në të gjithë botën, dhe ndryshimi i klimës është një shkak kryesor. Mbi 820 milion njerëz vuajtën nga uria në 2018, numri më i madh që nga viti 2010 sipas gjetjeve nga një raport i ri i Organizatës Meteorologjike Botërore të lëshuar sot. Raporti i gjerë i gjendjes së klimës përshkruan shkencën më të fundit dhe përfshin të dhëna nga një larmi disiplinash në mënyrë që të vlerësojnë ndikimet aktuale dhe të ardhshme të ndryshimit të klimës në gjithçka, nga shëndetësia dhe ekonomitë globale, deri tek pasiguria ushqimore dhe zhvendosjet e refugjatëve. Ndryshueshmëria e klimës është një nga kontribuesit kryesorë në këtë rritje të ndërprerjeve globale për shkak të pasigurisë ushqimore, zhvendosjes dhe vdekjeve nga fatkeqësitë. Furnizimet ushqimore në disa prej rajoneve më të prekshme në botë po preken drejtpërdrejt nga ndikime të tilla si dështimet e të korrave dhe mjellmat e karkalecave.

Thatësira e jashtëzakonshme e ndjekur nga reshjet ekstreme të mëdha ndjeshëm uli rendimentin e kulturave sezonale në Bririn e Afrikës gjatë vitit 2019. Këto modele të parregullta të motit dhe klimës gjithashtu kontribuan në pushtimin e karkalecave më të këqija në 25 vjet, gjë që kërcënoi më tej furnizimin e të korrave në rajon. Si rezultat, deri në fund të vitit 2019, mbi 22 milion njerëz vetëm në Bririn e Afrikës vlerësohej të ishin jashtëzakonisht të pasigurta ushqimore.

Moti ekstrem përfshin Globin

Ngjarjet e motit me ndikim të lartë në vitin 2019 ishin kryesisht për të fajësuar deri në 22 milion zhvendosje të vlerësuara të njerëzve për shkak të katastrofave, deri më shumë se 25% gjatë vitit 2018. Përmbytjet dhe stuhitë kontribuan më së shumti, duke përfshirë Ciklon Tropikal Idai në Mozambik dhe Uraganin Dorian në Bahamas - secila prej të cilave ra me sasi të pashembullta të reshjeve dhe zhvendosi dhjetëra mijëra banorë. Gjatë dy valëve të ndara të verës evropiane, temperaturat rekord të të gjitha kohërave nuk u shënuan në disa vende të Evropës dhe të paktën 1,462 vdekje u regjistruan. Por ndikimet në shëndetin e njeriut shtrihen përtej urisë dhe sëmundjeve të lidhura me nxehtësinë. Virusi dengo, një sëmundje e lindur nga mushkonja, ka parë incidencën e tij globale të rritet ndjeshëm në dekadat e fundit dhe tani kërcënon rreth gjysmën e popullsisë në botë, zbulon raporti. Australia përjetoj temperaturë rekord të ngrohtë dhe thatësi të ekstreme, duke krijuar stuhinë e përsosur për zjarret që dogjën mbi 7 milion hektarë (17 milion hektarë) në New South Wales dhe Victoria vetëm. Aktiviteti i zjarrit nuk ishte i kufizuar vetëm në Australi, megjithëse, pyjet e shiut Amazon dhe Siberia e Amerikës së Jugut panë gjithashtu zjarr masivë.

Ekstremitetet nuk ndalen këtu, pasi termostati global vazhdon të rritet, së bashku me shumë nga simptomat e tjera të tregimit të ngrohjes globale. Temperatura mesatare globale ishte 1.1 gradë Celsius (2 gradë Fahrenheit) mbi epokën para-industriale, duke arritur në vitin 2010-2019 si dekada më e ngrohtë në rekord. Gjetjet e këtij raporti nuk janë befasuese, pasi WMO lëshoi një raport tjetër në janar duke thënë se viti 2019 ishte viti i dytë më i ngrohtë në rekord. Vetëm viti 2016 ishte më i ngrohtë, për shkak të një ngjarje të fortë El Nino që nxehte globin natyrshëm. Në vitin 2019, niveli mesatar global i detit arriti vlerën e tij më të lartë në rekord, për shkak të shkrirjes së fletëve të akullit në Grenlandë dhe Antarktidë si dhe ngrohjen e vazhdueshme të oqeanit, për të cilin raporti vëren se edhe një herë arriti nivelet më të larta të nxehtësisë në 2 sipërme kilometra (1.2 milje) me thellësi të oqeanit.

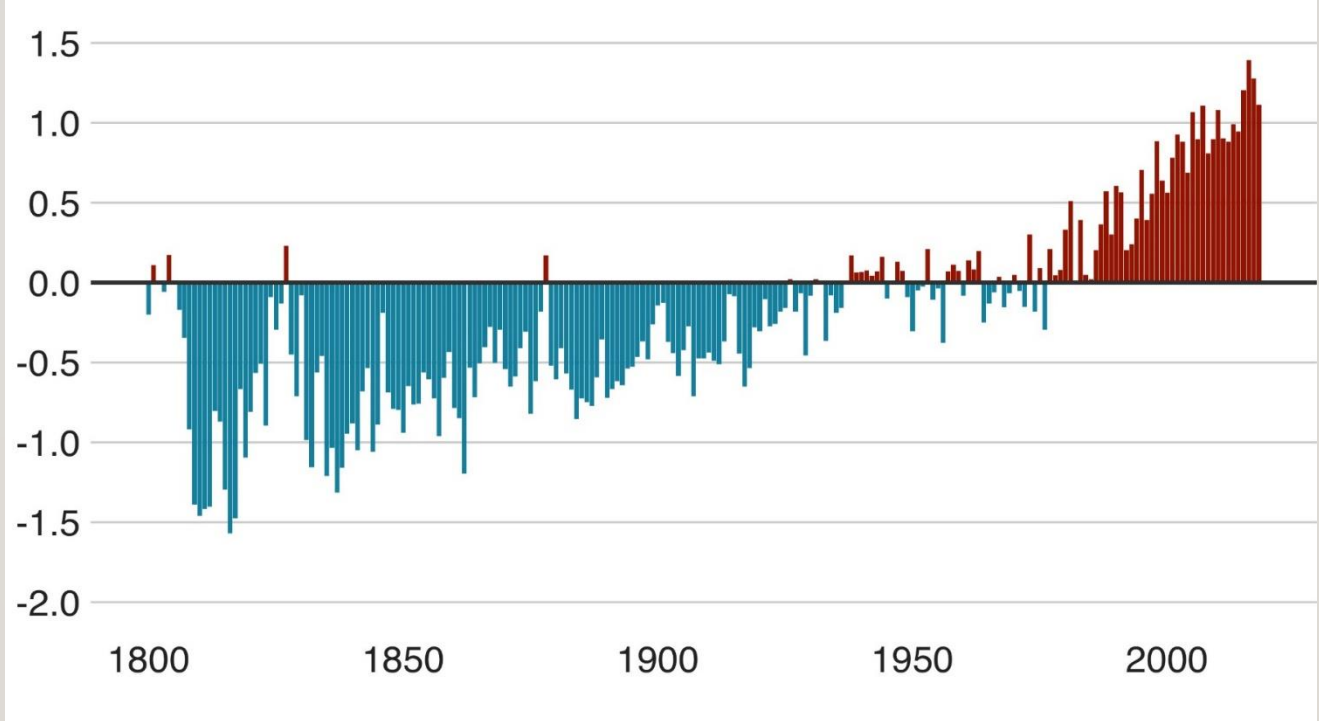
Kenia është në vijën e parë të ndryshimit të klimës. Temperaturat e rregullta të uljes po i lënë njerëzit Turkana në veri-perëndim duke pësuar thatësira të përsëritura dhe të zgjatura. "Duke pasur parasysh që nivelet e gazit serë vazhdojnë të rriten, ngrohja do të vazhdojë. Një parashikim i fundit dekadë tregon se një rekord i ri vjetor i temperaturës globale ka të ngjarë në pesë vitet e ardhshme. Ishte çështje kohe," tha Sekretari i Përgjithshëm i WMO, Petter Taalas. Ndryshimi i klimës po i bën më të zakonshëm këto ekstreme, Ky raport i fundit shërben si një shënues i vlefshëm i krizës klimatike. Pa veprimin e klimës, popullsitë në mbarë globin mund të presin të shohin ndërprerje të vazhdueshme në jetën e tyre të përditshme. "Ky raport është një katalog i motit në 2019 bërë më ekstrem nga ndryshimi i klimës, dhe mjerimi njerëzor që shkoi me të," sipas Brian Hoskins, kryetar i Institutit Grantham për Ndryshimet Klimatike në Imperial College në Londër. "Kjo tregon për një kërcënim që është më i madh për speciet tona se çdo virus i njohur - ne nuk duhet të devijohemi nga urgjenca e trajtimit të tij duke zvogëluar emetimet tona të gazit serë në zero sa më shpejt të jetë e mundur."

Nuk është vetëm Planeti jone

TEMPERATURA VJETORE E TOKES(°C)

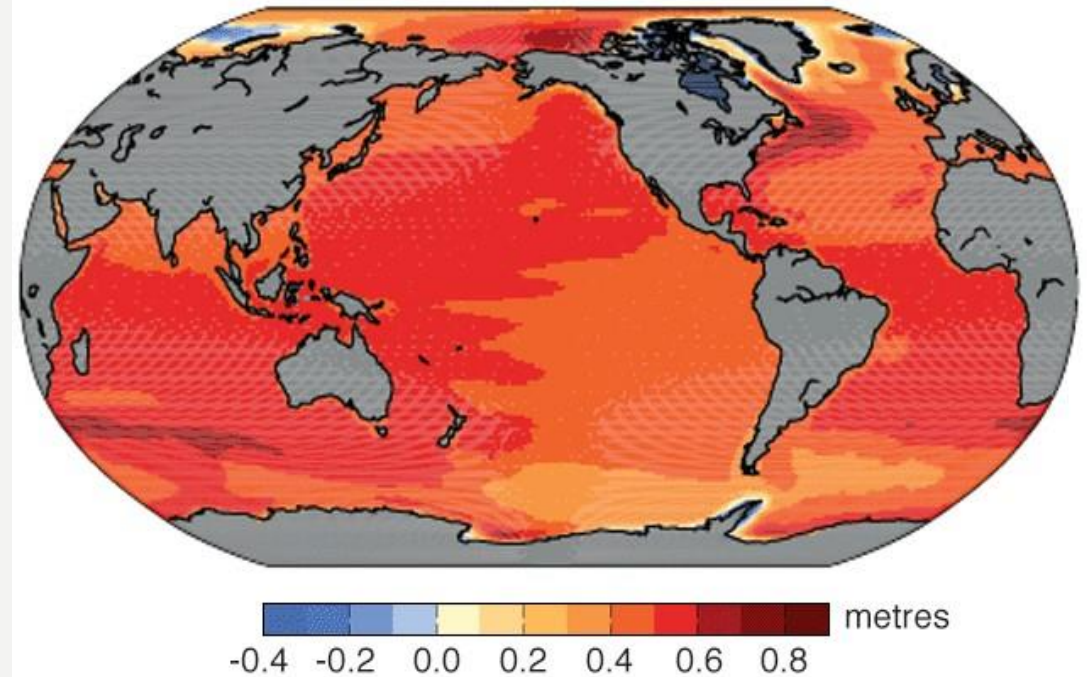

PARASHIKIMI I NDRYSHIMIT TE NIVELIT TE DETEVE DHE OQEA NEVE

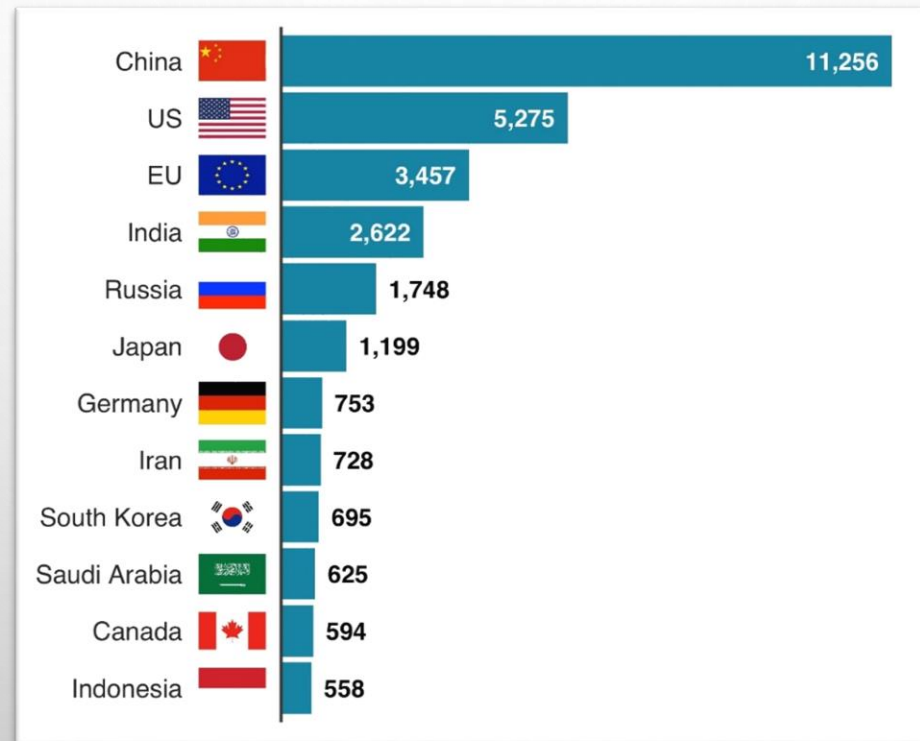
Forecast change in sea level

By 2100 under a medium-low emissions scenario

Viti 2100 duke u bazuar ne nje skenar te
emetimit te ulet te gazrave serre

EMETUESIT KRYESORE TE CO2

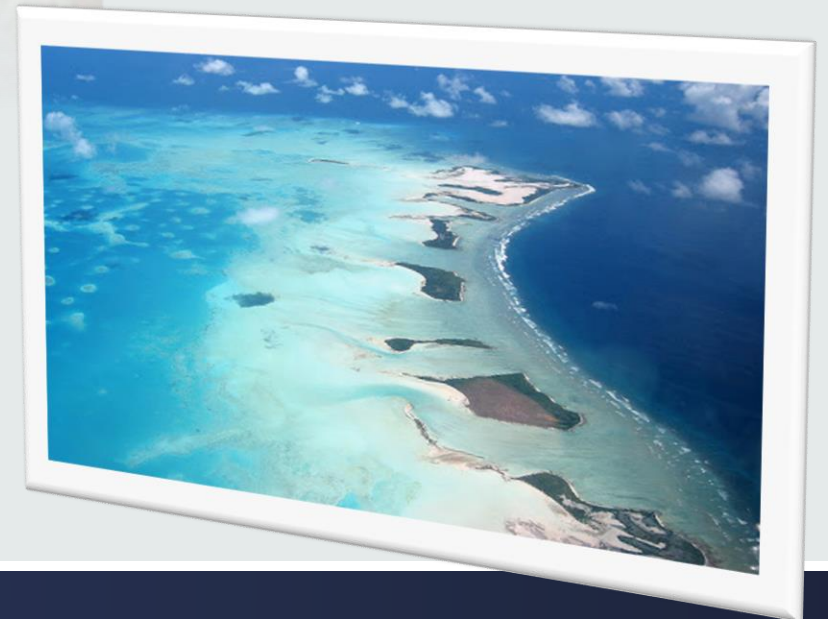

Megatone Dyoksid Karboni

Kuriozitet

Nje YouTuber Amerikan ne viziten e tij ne Kiribati(grup ishujsh ne Oqeanin Paqesor) se ky vend po zhdukej dita-dites dhe se qeveria kishte filluar nje program I cili I zhvendoste qytetaret e saj ne vendet e tjera si Indonezi, Zelanden e Re, dhe Australi ne menyre qe ti shpetojne vershimit te Oqeanit, edhe pse ky vend ka vetem 100 mije banore.Dhe mendohet qe ky vend ne vitin 2100 do te jete zhdukur.

Cfare mund te bejme ne?

Populli yne thote gur gur behet kalaja. Filloni nga veprimet qe I beni perdite. Duke konsumuar me pak qumesht mish apo cfaredolloj produkti tjeter shtazor do te bjeri kerkesa dhe rrjedhimisht numri I bagetive gje qe con ne uljen e clirimit te metanit I cili eshte gjithashtu nje gaz serre. Mos levizni me makine kur eshte e panevojshme dhe perdorni transportin publik kur te shkoni ne pune, ndajini mbeturinat ne menyre qe te riciklohen dhe industria e naftes nuk do te kerkoje aq lende te pare sa zakonisht dhe niveli I dioksidit te karbonit qe clirohet do te ulet. Mbillni nje peme, lule apo cfardo te mundeni. Jam I bindur qe te gjithë ju enderroni nje Ferrari te fuqishem me 8 pistona por ju lutem konsideroni nje Tesla e cila operon me elektricitet. Bejeni kete per planetin tuaj, per shendetin tuaj, per te ardhmen tuaj.

Punoi: Andri Cepele

